

VẬN DỤNG MỐI QUAN HỆ BIỆN CHỨNG GIỮA ĐỜI SỐNG TINH THẦN XÃ HỘI VÀ Ý THỨC XÃ HỘI VÀO CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG DỊCH COVID - 19 HIỆN NAY

• TS NGUYỄN PHƯỚC TÀI

Trường Chính trị tỉnh Đồng Tháp

ThS LÊ HỮU LỢI

Trường Chính trị Tôn Đức Thắng, tỉnh An Giang

• **Tóm tắt:** Dưới góc độ triết học cho thấy, đời sống tinh thần xã hội (TTXH) và ý thức xã hội (YTXH) là hai phạm trù có mối quan hệ biện chứng với nhau. Từ nhiều khía cạnh phân tích khác nhau cho chúng ta thấy được rằng giữa hai phạm trù này vừa có sự tương đồng, vừa có những điểm khác biệt. Với ý nghĩa đó, bài viết tập trung phân tích mối quan hệ biện chứng giữa đời sống TTXH và YTXH, từ đó vận dụng mối quan hệ ấy vào công tác phòng chống dịch Covid-19 hiện nay.

• **Từ khóa:** Đời sống tinh thần xã hội, Ý thức xã hội, Phòng, chống dịch Covid -19

YTXH là mặt tinh thần của xã hội, là sự phản ánh lại tồn tại xã hội, đời sống vật chất xã hội. Còn đời sống tinh thần không chỉ đề cập đến phương diện nhận thức luận, mà còn nói lên hoạt động tinh thần và quan hệ tinh thần với tính liên tục về thời gian, tính rộng lớn về không gian của nó. Xét ở các góc độ nghiên cứu đều cho chúng ta thấy được rằng giữa hai phạm trù này vừa có sự tương đồng, vừa có những điểm dị biệt. Nhận thức rõ ràng, đầy đủ về mối quan hệ biện chứng giữa đời sống TTXH và YTXH có ý nghĩa rất lớn đối với chúng ta trong việc giải quyết các vấn đề cấp thiết đang xảy ra trong đời sống xã hội, trong đó có vấn đề phòng, chống đại dịch Covid-19.

1. Về mối quan hệ biện chứng giữa phạm trù đời sống tinh thần xã hội và phạm trù ý thức xã hội

Theo quan điểm của chủ nghĩa duy vật lịch sử (CNDVLS), xét về mặt bản chất, YTXH được hiểu là là mặt tinh thần của đời sống xã hội, bao gồm các quan điểm, tư tưởng cùng những tình cảm, tâm trạng, truyền thống... nảy sinh từ tồn tại xã hội và phản ánh tồn tại xã hội trong những giai đoạn phát triển nhất định. Xét về nguồn gốc, YTXH chỉ là sự phản ánh tồn tại xã hội bao gồm những trạng thái tâm lý xã hội (TLXH), những quan điểm chính trị, tư tưởng triết học, pháp quyền, thẩm mỹ, đạo đức, tôn giáo, nghệ thuật bị quy định, phụ thuộc vào tồn tại xã hội. Vì thế, trong *Góp phần phê phán khoa kinh tế chính trị*, C. Mác viết: “Không phải ý thức của con người quyết định tồn tại của họ; trái lại, tồn tại xã hội của họ quyết định ý thức của họ”⁽¹⁾.

Khái niệm “Đời sống tinh thần” được đưa ra nghiên cứu với tư cách là phạm trù triết học từ đầu những năm 60 thế kỷ XX ở Liên Xô (cũ), và đến nay được dùng tương đối phổ biến trong triết học, văn hóa học, xã hội học. Dưới góc độ triết học, xét về mặt nhận thức luận, nó có điểm tương đồng, cùng nội hàm bản chất với YTXH. Đời sống tinh thần là một phạm trù của CNDVLS, xem xét trong mối quan hệ, đối lập với đời sống vật chất của xã hội (tồn tại xã hội), song nó có ngoại diên rộng hơn khái niệm YTXH, nó không những hiện ở những nội dung, lĩnh vực tinh thần, mà còn kể cả các quá trình, hoạt động, quan hệ tinh thần phản ánh lại đời sống vật chất xã hội. Như vậy, “Đời sống TTXH là tất cả những giá trị, những sản phẩm, những hiện tượng, những quá trình, những hoạt động, những quan hệ tinh thần của con người, phản ánh đời sống vật chất xã hội và được thể hiện như là một phương thức hoạt động và tồn tại tinh thần của con người trong những giai đoạn phát triển lịch sử nhất định”⁽²⁾.

Để hiểu rõ sự tương quan giữa phạm trù đời sống TTXH và phạm trù YTXH, trước hết chúng ta cần phải chỉ ra được mối tương quan giữa phạm trù tinh thần và phạm trù ý thức. Bởi phạm trù đời sống TTXH và phạm trù YTXH là sự cụ thể hóa của phạm trù tinh thần và phạm trù ý thức trong lĩnh vực xã hội, là sự vận dụng vấn đề cơ bản của triết học về mối quan hệ biện chứng giữa vật chất và ý thức, giữa tự nhiên và tinh thần để giải quyết mối quan hệ giữa đời sống TTXH và đời sống vật chất xã hội, giữa YTXH và tồn tại xã hội.

Dựa vào Từ điển Triết học, theo nghĩa rộng, “*Tinh thần*” là một khái niệm đồng nhất với cái quan niệm, với cái ý thức là hình thức hoạt động tâm lý cao nhất; còn theo nghĩa hẹp thì tinh thần đồng nghĩa với tư duy⁽³⁾. “*Ý thức*” là sự phản ánh cao cấp, riêng có ở con người, ý thức là toàn bộ các quá trình tâm lý tích cực tham gia vào sự hiểu biết của con người đối với thế giới khách quan và sự tồn tại thực sự của nó. Ý thức xuất hiện trong quá trình lao động, hoạt động sản xuất xã hội của

con người và gắn liền không thể tách rời với ngôn ngữ là cái lâu đời như ý thức...⁽⁴⁾. Với ý nghĩa đó, cả tinh thần và ý thức đều được hiểu là sản phẩm của một dạng vật chất có tổ chức cao nhất chính là bộ não người, đều là kết quả của sự phản ánh hiện thực khách quan vào bộ óc của con người một cách năng động, sáng tạo. Như vậy, Tinh thần và ý thức là những phạm trù đối lập với phạm trù vật chất, có cùng bản chất, cùng nội dung, và ở chúng chỉ là cách gọi khác nhau của cùng một đối tượng trong việc giải quyết vấn đề cơ bản của triết học.

Ngoài ra, có thể thấy giữa tinh thần và ý thức cũng có điểm dị biệt. Tinh thần khác với ý thức ở chỗ, nó không chỉ là hiện tượng chủ quan, giống như ý thức - tồn tại trong đầu óc con người, mà nó còn tồn tại bên trong đầu óc con người và phản ánh hiện thực khách quan; tinh thần được đối tượng hóa, được hiện thực hóa và khách quan hóa trong tất cả các sự vật cụ thể do sản xuất vật chất tạo ra. Hơn nữa, tinh thần được thể hiện một cách đậm nét vào tất cả các mối quan hệ xã hội. Chính điều này đã làm cho tinh thần khác với ý thức là cái luôn luôn đối lập với vật chất, là cái thống nhất với vật chất, là nội dung xã hội của vật chất. Chính vì thế, tinh thần vừa là cái phản ánh vật chất, lại vừa là đối tượng phản ánh vật chất - nghĩa là tinh thần được phản ánh vào vật chất.

Theo chúng tôi, muốn chỉ ra một cách tường tận, rõ ràng hơn, đầy đủ hơn và sâu sắc hơn về mối tương quan giữa phạm trù đời sống TTXH và phạm trù YTXH thì phải xét ở ba góc độ bản thể luận, nhận thức lý luận và xã hội học.

Thứ nhất, xét ở góc độ bản thể luận. Ở góc độ này, đời sống TTXH được xem là cái đồng nhất với phạm trù YTXH. Tương tự như sự tương đồng giữa tinh thần và ý thức, YTXH và đời sống TTXH chẳng qua chỉ là những cách gọi khác nhau để chỉ tất cả những cái thuộc về tư tưởng, quan điểm, tình cảm, tâm trạng, khát vọng, ý chí... của con người nảy sinh từ một tồn tại xã hội nhất định, đều là sự tác động trở lại vật chất, tự nhiên qua lăng kính chủ quan của ý thức, tinh thần. Chúng đều tồn tại

trong đầu óc con người và được vật chất hóa trong các giá trị, sản phẩm của hoạt động tinh thần như sách báo, tranh ảnh, băng hình, trong các công trình nghệ thuật và kiến trúc như tượng, đài, đình, chùa,... Và vì vậy, chúng đều mang tính hiện thực - tinh thần, đều biểu hiện phương thức tồn tại tinh thần của con người.

Thứ hai, xét ở góc độ nhận thức luận. Ở góc độ này, giữa phạm trù đời sống TTXH và YTXH cũng có sự tương đồng và cùng bản chất với nhau. Nếu nói rằng YTXH là sự phản ánh tồn tại xã hội thì cũng có thể nói rằng đời sống TTXH là sự phản ánh đời sống vật chất xã hội. Giữa chúng có cùng bản chất, thể hiện ở chỗ, đời sống TTXH và YTXH đều có chung một đối tượng phản ánh là tồn tại xã hội - đời sống vật chất xã hội. Xét theo mối quan hệ giữa nội dung và hình thức, sự đồng nhất giữa chúng chủ yếu được thể hiện ở mặt nội dung, nghĩa là ở kết quả phản ánh, YTXH bao gồm tất cả những tư tưởng, quan điểm, quan niệm, lý thuyết, tình cảm... thì đời sống TTXH cũng bao gồm tất cả những hiện tượng như vậy - chúng đều bao gồm tất cả những gì phi vật chất. Xét về mặt hình thức phản ánh, đời sống TTXH phản ánh rộng hơn YTXH.

Vậy, bên ngoài góc độ nhận thức luận, mối tương quan giữa phạm trù đời sống TTXH và YTXH được thể hiện như thế nào? Trong “*chủ nghĩa duy vật và chủ nghĩa kinh nghiệm phê phán*”, V.I.Lênin có viết: “bây giờ thử hỏi trong những khái niệm mà lý luận nhận thức có thể sử dụng, có những khái niệm nào rộng hơn những khái niệm: tồn tại và tư duy, vật chất và cảm giác, cái vật lý và cái tâm lý, hay không? Không có. Đó là những khái niệm rộng đến cùng cực, rộng nhất, mà cho đến nay, thật ra nhận thức luận vẫn chưa vượt quá được (trừ khi có những sự thay đổi luôn luôn có thể xảy ra về mặt thuật ngữ)”⁽⁵⁾. Từ luận điểm này của V.I.Lênin, có thể đặt ra một số câu hỏi như sau: (1) liệu phạm trù tinh thần, phạm trù ý thức có được hiểu là các phạm trù tương đương, ngang hàng với các khái niệm tư duy, cảm giác, cái tâm lý không? (2) nếu chúng tương đương, ngang hàng

nhau thì khi chuyển sang lĩnh vực xã hội, phạm trù ý thức có thể gọi là phạm trù YTXH, phạm trù tinh thần có thể gọi là phạm trù đời sống tinh thần được không? Và, nếu được thì các phạm trù YTXH và đời sống TTXH có còn được hiểu là các phạm trù ngang hàng với phạm trù ý thức không? Hoặc, phạm trù đời sống TTXH có thể còn được hiểu là phạm trù ngang hàng với phạm trù YTXH không? (3) ở ngoài góc độ mà V.I.Lênin gọi là “lý luận nhận thức”, sự ngang hàng, sự cân bằng giữa các khái niệm, các phạm trù trên, kể cả các phạm trù YTXH và đời sống TTXH, có còn được bảo toàn không hay sẽ bị phá vỡ? Tóm lại, có thể đặt một câu hỏi ngắn gọn liên quan đến vấn đề đang xem xét như sau: *Khi bước sang lĩnh vực xã hội và xem xét ở ngoài góc độ nhận thức luận thì phạm trù đời sống TTXH có ngang hàng với phạm trù YTXH không?*

Thứ ba, xét ở góc độ xã hội học. Ở góc độ này, xét về mặt cấu trúc, YTXH được hiểu là sự phân chia theo thành phần, lĩnh vực, trình độ và cấp độ phản ánh như hệ tư tưởng, TLXH; YTXH thông thường; YTXH lý luận; các hình thái như chính trị, pháp quyền, nghệ thuật... hoặc là sự phân chia theo chủ thể như ý thức cá nhân, ý thức giai cấp, ý thức dân tộc và ý thức nhân loại. Ngược lại, đời sống TTXH được hiểu không chỉ bao gồm sự phân chia theo cấu trúc của YTXH, mà còn bao gồm toàn bộ những hiện tượng, quá trình, hoạt động và quan hệ tinh thần của con người tham dự vào các thành phần, các yếu tố của YTXH như hoạt động tư tưởng, hoạt động lý luận, hoạt động khoa học, hoạt động tôn giáo... Như vậy, đời sống tinh thần là khái niệm rộng hơn YTXH, YTXH chỉ là một mặt của đời sống TTXH.

Bên cạnh sự tương đồng, dị biệt khi phân tích tách biệt giữa hai khái niệm. Giữa “đời sống TTXH” và “YTXH” có mối quan hệ tác động qua lại chi phối lẫn nhau”. Nhờ có hoạt động tinh thần mà giá trị tinh thần (YTXH) ngày càng được vật chất hóa (trong đời sống tinh thần) hơn trong những “vật mang” chúng, nghĩa là số lượng tài liệu, sách báo,

tranh ảnh, đèn, chùa, miếu... ngày càng được nhân lên nhiều lần so với những giai đoạn trước của lịch sử. Và nhờ có hoạt động tinh thần mà YTXH không chỉ là kết quả phản ánh (tồn tại trong đầu óc con người), mà còn là đối tượng phản ánh (dường như “tồn tại” ở bên ngoài đầu óc con người - tài liệu, sách báo, tranh ảnh...). Đó là mối quan hệ biện chứng trong sự phát triển YTXH mà trong đó, hoạt động tinh thần trong nhiều trường hợp là yếu tố trung chuyển.

2. Vận dụng mối quan hệ biện chứng giữa đời sống tinh thần xã hội và ý thức xã hội trong công tác phòng, chống dịch Covid - 19 hiện nay

Đại dịch Covid - 19 bùng phát tại Việt Nam kể từ đầu năm 2020 đến nay, trải qua đợt dịch lần thứ 4 (kể từ 27/04/2021), có phần diễn biến phức tạp hơn, phạm vi lan rộng, nhanh ở nhiều tỉnh thành, có ảnh hưởng rất lớn đến mọi mặt của đời sống kinh tế - xã hội nước ta. Điều đó, đem lại thách thức to lớn cho Đảng và Nhà nước ta trong việc đề ra những chủ trương, chính sách hợp lý để thực hiện “mục tiêu kép”: vừa thực hiện tốt công tác phòng, chống dịch đem cuộc sống trở lại bình thường với người dân, đồng thời nỗ lực khôi phục phát triển kinh tế - xã hội gắn với thực hiện an sinh xã hội, trong đó có việc chăm lo đời sống tinh thần của người dân. Vận dụng mối quan hệ biện chứng giữa phạm trù YTXH và đời sống TTXH, soi rọi vào tình hình thực tế trong công tác phòng, chống dịch hiện nay của Đảng, Nhà nước và nhân dân ta. Theo chúng tôi, có những điểm nổi bật cụ thể như sau:

Trước tình hình phức tạp của dịch bệnh, xét về mặt tư tưởng, quan điểm, Đảng và Nhà nước ta đã chủ động, linh hoạt, kịp thời đề ra nhiều chủ trương, Chỉ thị, Kết luận, Quyết định góp phần kêu gọi toàn dân đồng sức, đồng lòng nêu cao tinh thần đoàn kết, quyết tâm cùng nhau đẩy lùi dịch bệnh. Cụ thể: ngày 30/3/2020, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng ra lời kêu gọi toàn thể dân tộc Việt Nam ta hãy cùng chung sức, đồng lòng vượt qua mọi khó khăn, thách thức để chiến thắng đại dịch Covid-19; ngày 29/7/2021, một lần

nữa Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng ra lời kêu gọi lần thứ hai với quyết tâm “sẽ chiến thắng đại dịch Covid-19 và phải chiến thắng cho bằng được”; Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính - Chủ tịch Hội đồng Thi đua - Khen thưởng Trung ương cũng đã đề cập trong việc phát động phong trào thi đua là “*Cả nước đoàn kết, chung sức, đồng lòng thi đua phòng, chống và chiến thắng đại dịch COVID-19*”; *Chỉ thị số 15/CT-TTg* ngày 27/3/2020 của Thủ tướng Chính phủ: Về quyết liệt thực hiện đợt cao điểm phòng, chống dịch Covid-19; *Chỉ thị số 16/CT-TTg* ngày 31/3/2020 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19; *Chỉ thị số 19/CT-TTg* ngày 24/4/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc tiếp tục thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch Covid-19 trong tình hình mới; hoặc tại phiên họp Chính phủ đầu tiên của khóa XV (2021 - 2026) vào chiều ngày 11/8/2021, Thủ tướng Phạm Minh Chính đã nhấn mạnh: “*Phải tiếp cận bình đẳng tất cả các loại vắc-xin, vắc xin tốt nhất là vắc-xin được tiêm sớm nhất*”. Với những chủ trương đúng đắn của Đảng, Nhà nước qua những lời kêu gọi tuyên truyền, Chỉ thị nêu trên (biểu hiện của quan điểm, tư tưởng trong YTXH) đã góp phần nâng cao được ý thức công dân về phòng, chống dịch, mặt khác, phát huy được tinh thần đoàn kết, truyền thống “*tương thân tương ái*”, “*lá lành đùm lá rách*”, cùng với giải pháp vắc-xin, tin chắc rằng chúng ta sẽ chiến thắng được đại dịch, nhân dân sẽ được trở lại cuộc sống bình thường mới, đời sống tinh thần của người dân, của xã hội được nâng cao hơn nữa.

Cùng với đó, một trong những biểu hiện cụ thể của YTXH lạc hậu, phản động đã tác động tiêu cực đến đời sống tinh thần của người dân, đó là việc xuất hiện các tư tưởng có tính chất phản động, tiêu cực trước tình hình dịch bệnh. Đơn cử, các thế lực thù địch, phản động đã và đang lợi dụng sự thiếu hiểu biết của một bộ phận người dân về các loại vắc-xin nên đã lôi kéo họ, làm cho ý thức của họ bị lung lay, thiếu lòng tin, nhận thức sai lệch về chủ trương của Đảng, Nhà nước về vấn đề tiêm vắc-xin

cho người dân: với tinh thần thiếu thiện chí, âm mưu thâm độc, gây hấn, bọn chúng lan truyền rằng, “chính quyền địa phương nên “kéo nhau” phản đối tiêm vaccin Sinopharm (Trung Quốc) hay đưa các thông tin sai sự thật về việc người dân đã bỏ về hết khi nghe tiêm vắc xin Trung Quốc⁽⁶⁾. Nếu như điều đó xảy ra, chúng ta đã rơi vào bẫy của bọn chúng, vô hình chung, chúng ta đã gián tiếp gây ra sự cản trở cho công tác tiêm đầy đủ vắc xin cho người dân của chính quyền, dịch bệnh tiếp tục kéo dài, kinh tế rơi vào khủng hoảng, trì trệ... Với tính tiêu cực của ý thức đó, sẽ làm cho đời sống TTXH của người dân hoang mang, hoảng loạn và lo sợ, xã hội mất ổn định...

Cũng thông qua các hoạt động chống phá khác, bọn phản động, bọn thời cơ không chỉ tác động đến YTXH của người dân mà còn tác động mãnh liệt đến đời sống TTXH. Trong thời gian qua, trên các website, facebook, youtube, blogger cá nhân, các đài truyền hình nước ngoài đã xuất hiện hàng loạt những bài viết, video clip bình luận, những thông tin sai sự thật, giả mạo về tình hình chống dịch như: “cần thay đổi kịch bản chống dịch; Phong tỏa mà cấm người dân giúp nhau, thì dân làm sao sống?”; “Người khốn cùng trong dịch Covid - 19 phải lên mạng xã hội cầu cứu”; “chính quyền Việt Nam lừa dối dân bằng chiêu bài “xã hội hóa vaccine”, đến khi nào dân mới được tiêm vaccine?”; nào là “Kêu cứu”, nào là “thành phố Hồ Chí Minh vỡ trận”; “Đại dịch Covid-19, kinh tế suy thoái cộng thêm lũ lụt, người dân lâm vào khó khăn, đói kém, vậy mà Đảng Cộng sản vẫn tung bưng tổ chức đại hội...”⁽⁷⁾. Đó là những luận điệu mang tính chất phản động, mị dân, kích động, lôi kéo những phần tử cơ hội, bất mãn trong và ngoài nước, nhất là người lao động, công nhân, những tầng lớp yếu thế, đi đến dao động, suy giảm lòng tin đối với Đảng, thủ đoạn này thể hiện tính chất thâm độc, tàn ác và vô trách nhiệm đối với những kẻ tự xưng là những người nêu quan điểm của mình là “vì dân”.

3. Kết luận

Có thể khẳng định một điều rằng, giữa “đời sống TTXH” và “YTXH” là hai khái niệm của

CNDVLS, có mối quan hệ biện chứng với nhau, vừa tương đồng, vừa có điểm khác biệt. Theo chúng tôi, điều đó hoàn toàn không mâu thuẫn với lý luận nhận thức mácxít, bởi vì sự khác biệt giữa chúng là nằm ngoài vấn đề nhận thức luận. Trong hoạt động phòng, chống dịch bệnh Covid-19 hiện nay, Đảng và Nhà nước ta phải biết vận dụng linh hoạt và sáng tạo mối quan hệ giữa hai phạm trù này, để nâng cao đời sống TTXH, cho người dân, cần có sự đoàn kết, nhất trí của cả hệ thống chính trị. Để hiện thực hóa quan điểm của Đảng, Nhà nước, lời kêu gọi của Tổng Bí Thư, đòi hỏi cần phải phát huy được “liều vắc-xin hữu hiệu nhất” trong các liều vắc-xin hữu hiệu - đó là “ý thức công dân”. Đồng thời, cần phải luôn luôn cảnh giác với các thế lực thù địch, những tư tưởng phản động tác động xấu đến ý thức, đời sống tinh thần của người dân, góp phần bảo vệ Đảng, Nhà nước và nhân dân. Giải quyết hài hòa vấn đề này, tin chắc rằng, với tinh thần, “chống dịch như chống giặc”, với quyết tâm “không ai bị bỏ lại phía sau”, “chiến thắng đại dịch cho bằng được”, chúng ta nhất định sẽ vượt qua khó khăn trước mắt, chúng ta nhất định sẽ thắng lợi ■

⁽¹⁾ C.Mác và Ph. Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 1993, tập 13, tr.15

⁽²⁾ Cao Xuân Sáng - Bùi Văn Hà, “*Bàn về khái niệm đời sống tinh thần và đời sống tinh thần xã hội việt nam hiện nay dưới góc nhìn triết học*”, Tạp chí khoa học và công nghệ, Số 12 (12/2016), tr.126-131

^{(3),(4)} *Từ điển Triết học (1975)*, Nxb Liên Xô, tr.577, 711

⁽⁵⁾ V.I.Lênin: *Toàn tập*, Nxb. Tiến bộ, Matxcơva, 1980, tập 18, tr.192

⁽⁶⁾ Xem thêm: “Thành phố Hồ Chí Minh: Thông tin người dân Quận 12 bỏ về hết khi tiêm vắc xin Trung Quốc là không đúng”, tại <https://thanhnien.vn/thoi-su/tphcm-thong-tin-nguoi-dan-q12-bo-ve-het-khi-tiem-vac-xin-trung-quoc-la-khong-dung-1430254.html>; “Sự thật thông tin tử vong sau tiêm vắc-xin Trung Quốc ở TP Thủ Đức”, <https://nld.com.vn/phap-luat/su-that-thong-tin-tu-vong-sau-tiem-vac-xin-trung-quoc-o-tp-thu-duc-20210818095241593.htm>, truy cập ngày 22/9/2021.

⁽⁷⁾ “Thủ đoạn lợi dụng tình hình bão lũ tại miền Trung để xuyên tạc chống Đảng, Nhà nước”, <https://cand.com.vn/Chong-dien-bien-hoa-binh/Thu-doan-loi-dung-tinh-hinh-bao-lu-tai-mien-Trung-de-xuyen-tac-chong-Dang-Nha-nuoc-i584684/>, truy cập ngày 22/9/2021.